

הַלְבוּת רֵאשׁ הַשָּׁנָה סִימָן תַּקפ"ו

ביאורים ומוספים

[שעה"צ ס"ק פד]

דייכל לתקע בו לְקַתְּהֵלְהָ (55) וכי, יִישׁ לְחַשׁ לְדַעַת הַרְיָן בְּשֵׁם רַבְּנוּ יוֹתָנָן (54) וכי, לְשֵׁלֶם עַל-יְדֵי עַבְדִּים לְקַבֵּיא מַחֲזִין לְתַחֲוּם קְבֻדָּאי אִין קְבֻדָּאי (55).

(53) כלומר אף על פי שבניקב מיעוטו וסתמו בשאינו מינו, יש להחמיר שלא בשעת הרחק כדעה הראשונה בשריע לעיל (ס"ז) שלא לתקוע בו, וכפי שכתב השו"ע שם, מ"מ בנסדק והדביקו, אף שכשאינה שעת הדחוק יש להחמיר ולדונו כסתמו בשאינו מינו [כדעה השניה בשו"ע בא"ן], מ"מ אין צריך להחמיר כדעה הראשונה בשו"ע שם לאסור אפילו במיעוטו.

לשמה (שם) שאם אין לו שופר אחר, יתקע בשופר שאין בו שיעור, שאף על פי שלא שייך לומר שהוא מקיים בכך מצוה מדין יחצי שיעור, שכן שופר זה לא יחזי לאצטרופי עם שופר אחר להשלים שיעורו, מ"מ קצת מצוה יש אם תוקעים בו, שכשם שקטן שעדיין לא הגיע לגיל בו הוא חייב במצוות מקבל שכר אם הוא מקיים מצוות, כך התוקע בשופר שאין בו שיעור מקבל שכר על התקיעות.

(59) ומזה אדם בינוני, כתב בביה"ל לקמן (סי' תרלג ס"א ד"ה למעלה) בשם המעשה רוקח (פ"ד מהל' סוכה ה"א) שכתב בשם ר"א בן הרמב"ם שמוזדים לפי איש בינוני ביצירה, לא ננס האיברים ולא גדול האיברים, ולא רך בשנים, אלא ממוצע היצירה, וכשהגיע לתכלית הגידול, היינו בן ל"ה שנה או יותר.

[שעה"צ ס"ק פט]

ועין קב"ד אפרים⁶⁰.

(60) שכתב שהמגי'א לעיל (סי' יא ס"ק ה) הביא בשם הבדק הבית (שם סוף ר"ה כתב הכלבו) שהתוסי' במנחות (מא, ב ד"ה ארבעה) הסתפקו אם צריך למרוד במקום הרחב של האנדל או בראשו, ולפיכך כתב היד אפרים שאם לא נשאר ממקום הסדק עד מקום הפה כשיעור ארבעה גודלים במקום הרחב, אלא כשיעור ארבעה ראשי גודלים, ואין שופר אחר, יש לתקוע בו, אך לא יברך עליו [וראה מה שכתבנו במשנ"ב לעיל (ס"ק נד) בשם הפמ"ג וש"ת תורה לשמה].

[משנ"ב ס"ק נה]

דמקשריקן לעיל אפילו בנשפתנה קולו⁶¹.

(61) אולם הרמ"א לעיל (ס"ז) הגיה על מה שכתב השו"ע שניקב כשר, שאם יש שופר אחר אין לתקוע בנקוב, וכתב המשניב שם (ס"ק כח) שהיינו אפילו אם נשאר לצד הפה שיעור תקיעה שלא ניקב, ואכן השפת אמת (ראש השנה כו, א ר"ה והנה בספר) תמה מדוע הרמ"א כאן לא הגיה על מה שכתב השו"ע שנסדק לרוחבו כשר, שאם יש שופר אחר אין לתקוע בסדק.

[משנ"ב ס"ק נז]

דאין אגנו רואין אותו כמו בשל⁶².

(62) שאם כן השופר היה פסול, וכפי שכתב השו"ע להלן (סי"ט) שאם הרחיק את השופר מפיו ונפח לעבר השופר ועל ידי כך תקע בו, לא יצא ידי חובה.

[ביה"ל ד"ה ארבעה]

הוא סלק עליו ד"ד בטעם קצקצם⁶³.

(63) ולפי שיטה זו מה שאמרו בבביתא (ראש השנה כו, ב) כ"ד שיאחזנו בידו ויראה לכאן ולכאן, ביאר הבי"ש בשם הר"ן (שם ז, א בדפי הרי"ף ר"ה כ"ד) שלפי ששיעור טפח הוא ארבעה גודלים, הגדול הוא הגדול שבאצבעות, נמצא שכשאהזו בידו שופר שגודלו טפח הרי הוא נראה מכאן ומכאן, שכן אוחזו הוא בארבע אצבעות שקטנות מהאגודל, ולדעה זו הטעם שהברייתא כתבה כ"ד שיראה מכאן ומכאן, ולא כתבה ששיעור טפח, ביאר הבי"ש בשם הרא"ש (שם פ"ג סי' ז) והר"ן (שם) שבביל לומר שטעם הדבר שהשיעור הוא טפח הוא כ"ד שהשופר יראה לכאן ולכאן ולא יאמרו שתוקע לתוך ידו.

[משנ"ב ס"ק נב]

לְדַעַת רַבְּנוּ יוֹתָנָן הַדְּבָק לֹא מִתְּנִי בְּמָקוֹם סְדָק⁶⁶.

(56) דברי המשניב כאן צריכים ביאור, שכן כאן מדובר בנסדק לרוחבו, ורבו יהונתן [הובאו דבריו בשעה"צ לעיל (ס"ק פד)] שכתב שדבק לא מועיל היינו בנסדק לאורכו, שעל ידי התקיעה יסדק כולו אף על פי שהדביק את הסדק [כפי שכתב הר"ן (ראש השנה ו, ב בדפי הרי"ף ד"ה מתני') בשמו], אבל בנסדק לרוחבו אין לחוש לדבר זה, וכפי שכתב במשנ"ב לעיל (ס"ק ז).

[משנ"ב ס"ק נג]

אם-כן תוקע הוא בשופר שאין בו שיעור תקיעה⁶⁷.

(57) ואף על פי שבחלק הרחוק מפיו יש שיעור שופר, ואף משם יוצא קול השופר, מ"מ אינו יוצא ידי חובה, שכן צריך שפיו יהיה מדובק לשופר, כמבאר בשו"ע להלן (סי"ט).

[משנ"ב ס"ק נד]

דְּהִינּוּ אֶרְבַּעַת גּוֹדְלִים⁶⁸. עַל אֲדָם בִּינוּנִי⁶⁹.

(58) ומי שיש לו שופר שגודלו ארבעה גודלים מצומצמים, ונודמן לו לקנות שופר שגדול משיעור זה, כתב לקמן (סי' תרנו ס"ק ב) שאם יכול להחליפו בתוספת תשלום עבור הגדול, מצוה לעשות בן עד חוספת של שליש מערך השופר הראשון, [ומבאר שאף על פי שמצוות שופר היא השמיעה ולא התקיעה [וכנ"ל ס"ק ט], השופר נחשב חפצא של מצוה, ושייך הידור מצוה בשופר עצמו, וראה מה שכתבנו לעיל (ס"ק יד)].

ובמקום שיש רק שופר שהוא פחות מארבעה גודלים, כתב הפמ"ג (א"א ס"ק יח ומשב"ז ס"ק יט) שלדעת הסוברים ששיעור זה הוא מדרבנן [ראה ביה"ל ד"ה ארבעה] חייבים לתקוע בו, שלא העמידו חז"ל את דבריהם במקום שאין אפשרות אחרת, וכן כתב בש"ת תורה לשמה (סי' קלו). אולם כתב בשו"ת תורה לשמה (שם) שבאופן זה לא יברך על התקיעות [וראה מה שכתבנו בשעה"צ ס"ק פט בשם היד אפרים].

ואף לדעת הסוברים שהשיעור הוא מדאורייתא, כתב בשו"ת תורה

הלבנות ראש השנה סימן תקפו

ס באר הגולה

מי שאומר שאינו גשר אלא *בשדקו (מז) בעצמו, שחממו באור עד ששפשו וחקר קצותיו זה עם זה. וזו נסדק בלו אפלו מצד אחד (מח) פסול, האפלו (יא) חממו באור וחקר סדקיו זה עם זה: ט (מט) *נסדק לרחבו, (ב) במעוטו בשר, (נא) ברבו פסול, אלא-אסרן (נב) נשאר מהסדק (נג) בלעד פיו שער תקיעה (נד) דהינו (ני) *ארבעה גודלים, וכשנשתייר בו כך בשר (נה) אפלו אם מעכב את התקיעה. יגיש מכשירים בנשתייר (נו) אפלו שלא לצד פיו: י (נז) דדבק שכרי שופרות זה עם זה ונעשה מהם שופר, פסול, (נה) אפלו אם יש בשכר ששנגד פיו שער שופר:

באר היטב

(יא) חממו. ואם נשתייר בו כ"ש כשר אם דבק, ב"ח, מ"א: (יז) ארבעה, באדם בינוני, ובעין במקום הרחב. עין סימן יא ס"ד:

באר הלכה

הדבק נפר בין הדבקים, ובגב סרי שם ששטמו בתהיכה אחרת והרא"ש, וכתב שם הקרבן נתנאל: ארץ הא דמלתא קאמר, והוא הדין אם סתם הנקב דבק, וצדק ששם עין חסר הוא מנפר, עד כאן לשונו. ועין בפירי קבדים ששעצד קצת דאף בגב שיש חסרון, אם הוא קטן ורצה לומר, שששן כאן ויוכל לתן שם דבק הוי כמינו, ורצה לומר, כיון שאין מנפר: * כשדבקו בעצמו. עין משנה ברית מה ששכחנו ומפל מקום אם נשמה קולו וכו', הוא מפתה אפרים, ומשמע מלשון זה דאם לא נשמה קולו, אם כבר תקע בו אין צריח לחזרו ולתקע. ולעניות דעמי אין להקל בזה כשנסדק רבו, דהא גם הוא מודה דנכון לנו לחש להתחלה לדעת דמקבין דעל-ידי דבק מקרי שלא במינו, ואסרן טאי טהרי שלא נשמה קולו הא על-כפ-פנים איכא טהרי לרענא, וכו' ושלם במינו, ובה לא מהני סתימה, וכגיל כסעין ה, ועל-כן דהא לחזרו ולתקע וכלי ברנה, ודע, דמה שכתב אפלו אם דבקו בדבק, זו היא דעת הרא"ש, והנה להקטע דבריו משמע דסבירא לה דזקא על-ידי דבק, אבל אם חממו באור, וכדעה זו אי אפשר להתדבק היטב, ומלשון המחבר משמע דסבירא לה דכל-שכן דמהני אם חממו באור. ואולי דלתקטור לא ניחא לה להקטע לדעת דהרא"ש פנה, דהתניתין סתמא קמיה ודדקו משמע בכל בני דבוק, ועל זה אמרין דמתניתין מידי דזקא בקלה אבל אם נשאר מעט בשר: * ארבעה גודלים. עין בטור דרי"ץ גאות פתח שצריך פנה טפח טוחא, וכלשון דביתא פני שנתא מפאן ומפאן, דהנהא מזה דבשופר ארץ מיניו, והוא חלק עליו דדי בשפח מקצמם⁶³. ודע, דגם רבנו חננאל, שדבריו דברי קבלה, כתב גס'כן כפרושו בקרב המפלת דצריך טפח שוחק, ודפי תנאה גריס לה פ"ש"ס שם, עין שם, וכן משמע בכל-כ"ר שהוא מקבץ משוית ראשונים, שכתב וזה לשונו: במסכת נדה פני ה' דברים שערין טפח שישוק, עין שם, וכן רבנו מנוח כפרושו לרמב"ם פתח גס'כן דכל הגי ה' דברים המפלת שערין בטפח שוחק, ודע, דהרא"ש בסתמא מברר ששעניו זה אינו אלא מדבבון כדי שלא יאמר לחזק דו הוא חזק, אכן מדברי חוספות נסה דף ו מוכח דסבירא להו דשער טפח הוא מן התורה, שהרי אר"י דלא חשיב בהפפלת רק שתינא דאזניא, עין שם, וכן הוא משמעות לשון רש"י בראש השנה דף כח כתב פני שופר של ציר הדרתה, עין שם, ודע עוד, דאף לרא"ש דשעניא דטפח הוא מדבבון, מכל מקום גם לדעה צריך שער מן התורה כדי שיהיה אפשר לתקע בו על-כפ-פנים,

בנשמה קולו⁶⁴: (ב) אפלו שלא לצד פיו. ואף-על-פי שנה (א) המעוט שבפיו חוצץ, ואסרן יש הפסק בין פיו לשופר, לא תשינן לזה, דמין במינו אינו חוצץ ואין אותו כמו נשל⁶², (ג) ובשעת הדחק אפשר דיש לסמך אסבירא זו: י (נז) דבק שכרי שופרות. הינה, (ג) אפלו לקח שכרי שופרות שלמות בעטולן ודבקן, ואפלו דבקן על-ידי עצמן, ובדלעיל סעיף ה, (ה) ואפלו אינו מעכב התקיעה: (בח) אפלו אם יש וכו'. והוסיף עליו (ה) וגאותו שיהיה ארץ או כדי שימתן קולו גדול מקמות שיהיה, ואף-על-פי כן פסול.

שער הצייד

(ס) הנריו ופשוט: (פ) טגראברום. ורצה לומר, דהא בגב, לחז טאך דאמר בעין תלחא למעלייתא, ועל-כפ-פנים תרי, ותכא שכרי טדיק וגם באינו מינו, אסרן אפלו לא נשמה קולו איכא על-כפ-פנים רק חדא: (פ) אלהי רבה ושי"א: (פד) משה אפרים, וכן משמע מאלהי רבה, ואפלו אם לא נשמה קולו, אף דבריעבד אם תקע בו בוראי יוצא דהעקר סבירא קמיה, מכל מקום כשיש שופר אחר אין לתקע בו לכתחלה ושם במטה אפרים, ועין באור הלכה. ודע, דאם נסדק רק כלי-שהיה או מעוט ודקו, משמע משה אפרים ויכול לתקע בו לכתחלה⁶⁵, אכן באלהי רבה פתח דאם יש למצא שופר אחר פרוח אין להקל פניה, דיש לחש לדעת דה"ב בשם רבנו יונתן⁶⁴ ומכל מקום, לשלח על-ידי עפרים להביא מחזק לתחום בוראי אין כראי⁶⁵, בית דלדעת השלח דערה יצא אפלו בנסדק רבו ודקו, כלי-ששן מעוטין: ואפשר דכוננו דוקא כשנשמה קולו, אבל לא נשמה קולו אין להתמיד, וכמו שכתב לקמה בעיני-קטן יח: (ס) דשופר הוא מלשון שמופרת שהיא חלולה, וכיון שנסדק מצד אחד אין עליו שם שופר נלבוש, והענין הממין: (ט) פוסקים, ואפשר דהוא הדין אם חתף בסכין, ואף שיש לומר דעל-ידי כיון מכרח להיתא קצת שחרון בשופר ותר לה קצין נקב גס'כן ליבא למחש, לפסק המחבר דשופר שעכב בשר, ואפלו למאן דמצרכי החם שישאר רבו שלם הינו דוקא בארץ אבל לא ברחב, וקמו שכתב שם הב"ח להראי: (ט) גליבו ורישקיא, וכן פתח ש"י שצ"י קטן יד: (ס) טור, טגראברום: (ט) שם בגמרא אפרים, ועין בירושלמי⁶⁶. ובסימן יא בפר"י מריים פתח דהא חלוקה לחלקה במקום הרחב: (ז) הנריא: (א) ריטב"א: (ב) הנה הפיר תוש הספים לסקרא זו וכן הרישקיא פתח שנתראה לו סבירא זו, אלא ששעניא ראו לחש להתמיד הואיל שפבר הורה זקן, רש"י ויל, שדוקא כפ"י פיר, וכן רבנו מנוח כפרושו להתקיים נושה לשיטה זו, ועל-יבן נראה דאף דהמחבר סתם לעקר כדעה א', מכל מקום בשעת הדחק יכול לסמך עליה, וכן כתב המשנה אפרים, אכן בבאר הג"א כתב שקל הפוסקים סוברים כדעה ראשונה: (ג) ריטב"א וקליבו: (ז) ריטב"א: (א) גליבו:

הלכות ראש השנה סימן תקפו

יא' הוסיף עליו (ט) כל-שהוא, בין במינו בין שלא במינו, פסול. אפלו היה בו מתחלה שעור שופר: יב' הפכו ותקע בו לא יצא, (ס) בין הפכו כדרך שהופכים החליק, שהחזיר פנימי להיצון, בין שהחזירו כמנו שהיה (סא) אלא שהרחיב את הקצור וקצר את הרחב ("הוא הדין אם פגע (סב) במקום הרחב פסול) (הין ע"פ הרמב"ם): יג' (סג) היה ארוך וקצרו, אם נשאר בו שעור תקיעה, (סד) קצר: יד' גדרו מבפנים או מבחוץ עד שעשאו דק מאד (סה) כמו גלד, קשר: טו (סו) כלא הוציא זכרותו אלא נקב בו, (סז) קשר. לאכל אם הוציא הזכרות ועשה ממנו שופר, (סח) כגון שנקב בו, פסול: טז (סט) צפהו זהב במקום הנחת פה, פסול; שלא במקום הנחת פה, קשר. צפהו זהב מבפנים, פסול; מבחוץ, אם נשתנה קולו מכמות שהיה, פסול, ואם לאו, קשר. יש מפרשים מקום הנחת פה (ע) הינו עבי השופר לצד פנימי שמנייה שם פיו, והצד החיצון מן העבי עצמו קרוי שלא במקום הנחת פה, הניש מפרשים דעביו (יג) במקום הקצר הוא מקום הנחת פה, ושלא במקום הנחת פה (עא) הינו כל ארוך השופר מצד הקצר עד צד הרחב: יז' המצדדים בשופר צורות במיני צבעונים כדי לנאותו, (עב) לא יפה הם עושים, (עג) אבל מותר לחקק בשופר עצמי צורות כדי לנאותו (כ"י): יח' אם נמן זהב על עבי השופר מצד הרחב, (עד) הינו הוסיף עליו כל-שהוא ופסול: יט' הרחיק את השופר (עה) ונפח בו (עו) ותקע בו, פסול: כ' קמן שופר (עז) לתוף

ו בריבא שם ז' הוסיף שם משום דשופר אחד אמר ותפא ולא שניט ח' קרויה שם מקב פפא זכב טהבא שם וכאשר אי שפואיש והחושלמי * (לקמן סימן סימן תקפ תקפ פסול הכיז יוסף ט' בריבא שם י' בריבא שם כ' שם כפרא והחושלמי ל טור ונח"ל מ' שם בריבא נ' דין שם ס' הוסיף שם, וכן כ"ב טור ע' שם ד' בריבא ק"ב ט' שם ח' הוסיף שם צ' שם ק' בריבא שם י' שם הוסיף שם

באר היטב

(יג) במקום. ואם עשה נקב כל-שהוא סמוך להנחת פיו, מסתמא אין

באר הגולה

וקמיהו זה פסולין שופר של צד הנדחה דכחתי מכתה שצדא, וכן משמע קצת גם לשון התורות-פנינים: וקפה שעור שופר, כדי תקיעה (והראש"ד בפרש"ו שם כתב שנהו שער שפת, ואינו סכרה לצניית דצמי), וכן נהו נצאתי בפרי חדש, ועין פרי-מגדים במשקצותיהם קצויה-קטן ט ובאש"א-אבהם קצויה-קטן יח. ודע, דאף חלכלי עלמא לדין השעור הוא כדי שיאחזקו פירו ויראה לבאן וילבאן, אף-על-פי-כן לפי הפוסקא פטור וברין טושערין רק באדם בינוני, ואף אדם גדול ששעור ד' גדולין שלו הוא יותר מטפת, ואם-כן בשלוקת השופר בידו לא יראה מכאן ומכאן, אף-על-פי-כן לא צריך יותר משער טפח בינוני, אכן לא-כן דעת הרי"ף, אלא דהפסא נקט בספקלה לפי שעור אדם בינוני, ואף-כ"כ נפשי באדם גדול צריך השופר להראות מכאן ומכאן⁶⁴, עין שם:

קולו משמנה בשביל כף, הוסיף, מ"א: (ז) לתוף, ואם נמן שני מלשנה ברוחה

והשעם, דשופר אחד אמר דתמנא ולא שני שופרות: יא' (נט) כל-שהוא. הינו שהאריכו, (יב) בין מצד הקצר ובין מצד הרחב, פסול, משום דשופר אחד אמר דתמנא וכו', וכמו בקעיה י: יב (ס) בין הפכו כדרך וכו'. והשעם, דקחייב "העצבת שופר חרופה", (יג) דרך העברה קצינו, דהינו כדרך שהאל מצבירו בראשי מתיים: (סא) אלא שהרחיבו⁶⁵ וכו'. הינו (סב) על-ידי ויתחין. וגם-כן הסצם דבעיניו שיהא כדרך גדילתו, (סג) שהצד הקצר מול פה האדם⁶⁶: (סד) במקום הרחב. פרוש, אפלו בשופר שעשוי כהנין, והכל מטעם הני"ל⁶⁷: יג' (סג) היה ארוך וקצרו וכו'. אין נקרא מנה (ק) באינה צד, ואפלו נשתנה קולו על-ידי זה (קא) ואשמועינן, דלא תימא דבעינן כל הקצין כמו שהיה דרך גדילתו בראש האל: (סד) קשר. ואפלו (קכ) היה בו פסול מתחלה וקצרו כדי להחזירו להקשרו, נמי מותר, וקדלעיל בסעיף ח: יד' (סה) כמו גלד, קשר. ואפלו (קכ) נשתנה קולו מכמות שהיה, בין שאין השוני בא מחמת דבר אחר אלא מצד עצמו של שופר, כל הקולות פשרין: טו (סו) לא הוציא זכרותו וכו'. דקשהא מחבר בפהמה, עצם בולט מן הראש ונקנס לתוכו, וכשעושיין שופר מוציאין אותו מתוכו, תה לא הוציאו (קד) אלא נקב אותו מהחלתו ועד סופו⁶⁸: (סז) קשר. ואפלו להתחלה (קט) מטר לעשות כן, המין במינו אינו חוצץ, (קי) ואין זה בכלל שתי שופרות בינן והוא דבוק מתחלתו, ואין-כ"כ נמי אם הוציאו ונקב בו ונתחזירו דהוא פסול: (סח) כגון שנקב בו, פסול. לשופר הוא מלשון שפופרת, שהיא חלולה, וכל שאינו חלול בטבעו לא מקרי שופר: טז (סט) צפהו זהב וכו'. הוא לשון הכריתא, עד תבת י"ש מפרשים: (ע) הינו עבי השופר וכו'. רוצה לומר, דבעבי השופר למעלה יש שני הדין, (קו) אחד שנוטה לצד חלל השופר ואחד שנוטה לצד חוץ; לפרוש הראשון מקרי 'מקום הנחת הפה' הינו שצפהו לצד פנים, ופסולו משום שהכל הקול נקנס לתוכו⁶⁹, ושלא במקום הנחת הפה' הינו החוץ שנוטה לצד חוץ קבוי, ומקמת אותו המעט אין הקול משמנה וקשר, אכל כל ארוך השופר מצד חוץ הוא בכלל 'צפהו זהב מבחוץ' הנקרא בפרוהא, ולפרוהא השני, כל אותו הקצה שלמעלה מה שמקניס לחוץ פיו, הכל נקרא 'מקום הנחת הפה', ושלא במקום הנחת הפה' הינו משהו סמוך לאותו מקום מבחוץ, וסבירא להו דמתמת אותו משהו, בס"פן אין דבר הקול להשתנות אף שהוא על ה"פן מבחוץ, ולכן סתמה הבריתא דקשר, ומן אותו מקום ולמטה עד סוף מקרי 'צפהו זהב מבחוץ' ותלוי באם נשמנה הקול, ואם צפהו זהב בפנים, בכל גוני פסול משום שהיא תוקע בתהב⁷⁰: (עא) הינו כל ארוך השופר וכו'. המחבר קוצר בזה, דמלשוננו משמע דכל הארוך קרא דינא אית לה וקשר אם צפהו זהב, ובאמת זה אינו, דהך משהו הראשון הסמוך להעבי שמקניס לחוץ פיו קשר, (קכ) דמסתמא אין דרך להשתנות הקול בשביל אותו משהו, אכל משם ולמטה עד סוף השופר אם צפהו, (קט) תלוי באם נשמנה הקול מחמת זה: יז' (עב) לא יפה הם עושים⁷¹. דלפעמים (קי) משמנה הקול מעט בשביל זה: (עג) אכל מותר וכו'⁷². דאף אם ישמנה קולו מחמת זה לית לן בה פירן שהוא מחמת עצמו, ובההיא דסעיף יד' גדרו מבפנים או מבחוץ וכו': יח' (עד) הינו הוסיף וכו'. רוצה לומר, ופסול (קיא) בכל גוני אף אם לא נשתנה הקול: יט' (עה) ונפח בו וכו'. דבעינן שיהא פיו מברק לשיפור⁷³, וסימנו "אל חקר שפור": (עו) ותקע בו, פסול. ונתוו

שער הציצין

(יב) כפי פסק המחבר לקמן סימן טז: (יג) אמרא: (יד) רש"י: (טז) רש"י: (יז) רש"י: (יח) רש"י: (יט) רש"י: (כ) סדור שמור-שמים: (קא) כסתי-משנה: (קב) שם: (קג) פרי חדש: (קד) רש"י ונר"ן, וברשב"א בזה, שהוציא וברוחו במקום ולשפיר מפני בתוכו, וצא ואינו חוצץ, ובענין זה הוא לשון הטור, עין שם, ובקל ק"ס מראה דגם הם מודים בדיקא לציירא דרש"י ור"ן: (קכ) והוא הינו בכל תני דלעיל [פרי"ח]: (קו) פרי-מגדים וטשה-אפרים: (קז) עין לביאשי-שור שם שהאריך בטעם כל דבר, ועין עוד בפרי חדש וקת"מ-שנה: (קח) סגור אברות: (קט) אחרונים: (קכ) פוסקים: (קי) חמה המתבר שנקב 'בצד הרחב' לא בא למעוטי כשהוסיף עליו בצד הקצר, דשם בלא הכי מפסול מצד שהוא במקום הנחת הפה, אקמם לנר"ן שדעויה שם וחדד הטטה לצד חוץ אינו בכלל זה וקשר, וקמם הל"מ-משנה ולא מפסל מטעם הוספה מחמת שאינו בכל העבי של השופר לא מקרי הוספה, אם-כן אפשר דבצד הרחב גס"פן אם לא עשה בכל העבי, רק זו דם במקצת העבי, ויהי פשוט, ויהו דבר חדש, וצריך עיון:

